

עין משפט ונר מצוה

נח א מיי שס הל' כנ כג וקמג שס טו"שע: שס:
נבג ב מיי פ"ג מהלכות מפילין הלכה טו סג סג עקי הל טור ש"ע א"ח סימן לב סעיף מה:
ס ג מיי שס טור ש"ע שס סעף ל:

סא ד מיי פ"א מהלכות אכל הלכה ט ופ"ד מהלכות מלמס הלכה ט:
סב ה מיי פ"א מהלכ" אכל הלכה ט:

מוסף רש"י

ציפן אהב. לתפילן, פסולת הצמים, דמיק של טור צניף, לחפיו קשימין טור אלא נלועט מניין כדלמתיין בקדקמן (מנחת חמד). או שטלה עליהן. לשון טלאי, כלומר עשה מיפיו כס שלכן צנור כהמה טמאה (גיטין מה). שהמה כמים של טור כהמה טמאה, פסולות. כדלמתיין כפקי עשנה שליסי (שבת קה). למען תהיה מורת ה' כפקי, מן טעמיה כפקי (מנחת חמד). פודגרא. שס חולי הוא שאחוז בצנגלים וקורל לן פודגרלה (מוטב י').

רבינו חננאל

מחיל לסיכך תני עישה דימוס או זילוף ת"ש היו אביו ואמרו מוזקין בו כלים מצוה על אחרים להגבית קשיא לאביי דיוקן דאתריא משזילין אותו לא נאסרו שריג הזמנה לאו מילתא היא ודחי תתם לאו הזמנה היא משום מרורוחיה היא דוריק ולא גמר לאזמוניה או הכי ומשוש מרורוחיה זריק להו אפי' געטו במטה לישתרו אמאי קמני בש"ע אומר בד"א שבלא געטו במטה אבל געטו במטה אסורין תרגמה עולא במטה הנקברת ומשוש דמיחלפא בתכריכי המת ת"ש כס שעשאו להניח בו מפילין אסור להניח בו מעות טעשאו לרבא ופריק אימא שעשאו להניח והניח בו תפילין ת"ש אמר לאומן עשה לי חקיל של ספר או נרתיק של תפילין עד שלא נשתמש בו קודש מותר להשתמש בו חול משנשתמש בו קודש אסור להשתמש בו חול קשיא לאביי ופריק תנאי היא דתניא ציה לתפילין ובה או שמה עליהן עור בהמה טמאה פסולין עור בהמה טהורה כשרין ואף על פי שלא עבדן לשמן רנש"ג אומר כו' עד שינבדון לשמןן אביי כתנא וקיימר רבא ופריק אמר ר' חננאל כוכבא אסור לרבא דאמר הזמנה לאו מלתא היא אלא בעי הזמנה ועשייה כרב חסדא הורדוי וכחדא

שיטתא קיימי והילכתא כהני מתנייתא כולהו דקאי כוותיה וכתיריוצא דתרגוניהו ומתמהו ומי איכא דוכתא דבתר דשכיב שכבא ארוג ליה בגד לתכריכין דבעי כי הא בעי האורג כגד למת וא"ל רבא לרבינא אין שככי דהרפניא כלומר בהרפניא נכסיהן המת ותכריכיהו א' כלין ביום ובלילה אורגין לו בגד ומשלימין: ת"ד הרוגי מלכות נכסיהן למלכות הרוגי ב"ד נכסיהן ליורשין [ירי"א אף הרוגי מלכות נכסיהן ליורשין] ואקשינן לר' יהודה והכתוב הנה בכרם נבות אשר ירד שם לרשתו ופריק ר' יהודה אומר אחאב את נבות ואת בניו הרג שנא' אם לא את דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי אמש נאום ה' ושלמתיו לך בחלקה הוות ווגו' ואחאב דודו הוא כי אחי אביו היה ולו משפט הירושה ומדין ירושה בא לו ולא מדין מלכות וסוגיין כרבנן: **אמר** רב יהודה אמר רב כל קללות שקילל דוד את יואב נבא נבא בהווא גברא אי שבקיה בלטהווא דלטייה אבון לההוא גברא או קביל לטהווא אי בעית למיקטלי וקיבלן שלמה שנאמר ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר. ומלגן דנתקיימו בורע דוד שנאמר אל יכרת מבית יואב זב ומצורע וגו' זב ורחבעם כו' וזה מפורש בתלמוד א"י בקרושין פ' [האשה נקנית] אמר הכי תמן תנינן האב וזכה לכן בה' דברים בניו ככה בעושרי בחכמה ובשנים בניו שנאמר והורדך על בנינם. ככה שנאמר גבור בארץ יהיה זרעו. בעושר שנאמר לא ראיתי צדיק עובר ומקש לחם. בחכמה שנאמר ולמדתם אותם את בניכם לדבר בס וגו'. בשנים שנאמר למען ירבו ימיכם וימי בניכם. וכשם שזוכה לו בה' דברים כך מחייבו בה' דברים שנאמר יחולו על ראש יואב זב ומצורע ומחזיק בפלך ונופל כחרב וחסר לחם. זב חשש. מצורע עוב. מחזיק בפלך בור. ונופל כחרב קצר ימים וחסר לחם מסכן כדאתא שלמה מקטיל ליואב א"ל יואב אבון גזר עלי' ה' גזרות בקלון ונאם מיקטיל וקבלון וכולן איקימתו בדבית דוד זב ורחבעם שנאמר המלך רחבעם התאמן לעלות למרכבה מאן דאמר זב ומאן דאמר איסטניס מצורע זה עוהיה שנאמר ויהי עוהיה המלך מצורע עד יום מותו ומחזיק בפלך זה יואש שנאמר ואת יואש עשו שפטים ותני ד' שימנאל מלמד שהעמידו עליו בריינים קשים שלא הכירו אשה מימיהם והיו מענין בו כאשר הה"ד וענה גאון ישראל בפניו ועניה גאון ישראל. ונופל כחרב זה יאשיהו שנאמר ויורו המורים למלך יאשיהו אמר ר' יוחנן שעשאוהו ככברה. תני ר' ישמעאל שלש מאות חצנים השיעו

מה:

אע"פ שא"ע עיבדן לשמן.

היא ולא איכפת לן זה וקשה לר"ת דקיימא לן בהזמנה הלכה כרצא ובעיבוד לשמה קיימא לן כרש"ג כדמוכח צפרק הנזוקין (גיטין דף נד:) בההוא דלתא לקמיה דר' ט' אמני אמר ליה ספר

תורה שכתבתי גויילין לא נעצדו לשמן אמר ליה **ע** נלמן אתה להפסיד שכרן (ואי) אתה נלמן להפסיד ס"מ ואין לחלק בין עור של תפילין לגויל של ס"ת דהא שי"ן של תפילין הלכה למשה מסיני ומפרש ר"ת דרצא דאמר הזמנה לאו מילתא היא סבר כרש"ג דצעי עיבוד לשמה משום ללא סגי בהזמנה וקשה דל"כ אציי כת"ק ללא צעי עיבוד לשמה וצ"י התכלת (מנחות דף מג: וסס) א"ל אציי לרב שמאלא צר יהודה האי תכלתא היכי לצעונו לה ודייק מינה דצעי צציעה לשמה והסם מדמי טווייה לשמה לעיבוד דהכא וה"ה צציעה וצ"ל דאציי לא קיצלה מיניה הסם:
בש"למא מ"ד נכסים אמ"ר.
מינה דצסוף הגולין (מסות דף יג:) משמע דצרת לפי שהיה צבור המוצה קולט דלאמר שלשה טעיות טעה יואז וי"ל דלאמלט אי אפשר דיכולין לשמורו שלא יצתו וימות כרצע ולא נמכוון אלא להוריש נכסיו לצניו וצירושלמי איכא פלוגתא דאמוראי דאיכא מ"ד צבור היה יואז דקרנמיו של מוצח היה קולטין ואין לך קולט אלא גגו של בית עולמים אצל של שילה אינו קולט ואיכא מאן דלאמר מאן דכתיב ציה מחכמוני רחש השלישי היה טעה אלא לנסהדרינן צרת אמר מוטצ יהרג צצ"ד וירשו צניו את נכסיו ואל ירგוהו המלך וירשהו המלך:
מאי

נבות אלהים ומלך אלא למאן דאמר נכסיהן ליורשין למה לי ומלך ולעמעמד אלהים למה לי אלא לאפושי ריתחא ה"נ לאפושי ריתחא בשלמא למאן דאמר נכסיהן למלך היינו דכתיב י"נים יואב אל אהל ה' ויחזק בקרנות המזבח וכתיב ויאמר לא (אצא) כי פה אמות אלא למאן דאמר נכסיהן ליורשין מאי נפקא ליה מינה לחיי עשה⁵ ויישב בניהו את המלך דבר לאמר כה דיבר יואב וכה ענני אמר ליה זיל אימא ליה תרתי לא תעביד בהאי גברא אי קמלית ליה קבול לטותיה דלטייה אבון ואי לא שבקיה דליקו בלטהויה דלטייה אבון⁶ ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר ופגע בו וקברתו אמר רב יהודה אמר רב כל קללות שקילל דוד את יואב נתקיימו בורעו של דוד ז' אל יכרת מבית יואב זב ומצורע ומחזיק בפלך ונופל כחרב וחסר לחם זב מרחבעם דכתיב⁸ והמלך רחבעם התאמן לעלות במרכבה לגום ירושלים וכתיב⁹ וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא מצורע מעוהיהו דכתיב¹⁰ ובחזקתו גבה לבו עד להשחית וימעל בה' אלהיו ויבא אל היכל ה' להקטיר על מזבח הקטרת וכתיב¹¹ והצרעת זרחה רב יהודה אמר רב שאחוז⁷ פודגרא א"ל מר זוטרא בריה דרב נחמן לרב נחמן היכי דמי א"ל⁶ כמחטא בבשר החי מנא ידע אי בעית אימא מיחש הוה חייש ביה ואיבעית אימא מרביה הוה גמיר לה ואיבעית אימא¹³ סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם נופל כחרב מיאשיהו דכתיב¹⁴ ויורו¹⁰ (המורים) למלך יאשיהו¹¹ ויאמר רב יהודה אמר רב שעשו כל גופו ככברה וחסר לחם מיכניה דכתיב¹⁵ וארוחתו ארוחת תמיד נתנה לו אמר רב יהודה אמר רב היינו דאמרי אינשי תהא

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

הסם מחמס מרריהו. ממוך צערן הן עושין כן ואין זו הזמנה:
אצל געוו כמטה אסורין. ואי משום מררייהו למה נלסרין צנגיעת המטה:
כמטה הנקברה עמו. שנושאין אותו זה לקברה ורגילין היו לקברה עמו הלכך אע"ג דמשום מררייהו הוא נלסרין צנגיעה ומדרבנן משום דמיחלפי

בתכריכי המת ואתי למימר תכריכי המת מותרין אצל כמטה שמת זה אין רגילין לכורכו עליה בתכריכי קצורה אין נלסרין דמשום הזמנה ליכא דהא מחמת לערף הוא ומשום גזירה נמי ליכא דהא לא מיחלפא בתכריכי המת:
אסור להניח בו מעוט. דהזמנה מילתא היא וקשיא לרצא:
הניח בו ספילין כו'. צאקראי צעלמא: אימא הכי. כיס שעשאו לתפילין והניח בו תפילין אסור להניח בו מעות ומשום סיפא אליצטרין למיתנייה לאשמועינן כרז חסדא דלר ציה ולא אזמניה לא הוו לתפילין:
מנא ה' כתיב: **ליפן זכב** לתפילין:
הלכה למשה מסיני הוא:
טנה עליהם. לשון טלאי כלומר חיפן צעור צהמה טמאה:
פסולות. דכתיב צהן (שמות יג) למען תהיה מורת ה' צפיך:
אע"ג שלא עצדו. לעור זה לשמו דהזמנה לאו מילתא היא וזה איכפת לן זה:
איכא דוכסא דרמו זה מישי. שמת מוטל זה צציון כזה להשהותו עד שיארגו לו בגד ואת ואציי צמילתיה דליתיה פליגמיו:
שצני דהרפינא. עניינן היו ולאחר מיתא גוצין להן ואורגין להן בגדים קלושים לאחר מיתה:
הרוגי מלכות. שנתחייבו מיתה למלכי ישראל כגון שמרדו צב דכתיב (יהושע ה) כל ארס אשר ימנה את פין וגו':
לנשטו. משמע ירושה גמורה ומן הדין:
והלא הרכה צניס היו לו. לא ידענא מהיכא ילפי:
היינו דכסיצ ומלן. העידוהו שמרד צמלכות כדי שיחייצ מיתה למלכות והיו נכסיו למלך:
למה לי ומלן. אי משום דצעי למיקטליה וירשנו מחמת קורצה צצרך צבות אלהים סגי:
וליטעמינן. דמלך נלחיצו מיתת מלכות נלמרו:
אלהים למה לי. הא מחייב ליה משום מלכות:
לאפושי ריתחא. דדיינין עליו שלא ירינו אחר לחאז למימר צצצילו הרגו וצלי פשע:
כי פה אמות. ציוצא כתיב. לא אהיה נדון למלכות כדי שלא יהיו נכסי למלך:
לחיי עשה. דחוי צעלמא עד שיצטרו הדברים לשלמה ויצואו:
כה שני יואז וכה עניי. משמע דצר וענייה הרכה וקרא כי פה אמות הוא דכתיב ותו לא אלא הכי קאמר ליה תרתי לא מעצדי ליה:
כונן נתקיימו צורעו של דוד. מפני שקיבילן שלמה עליו:
לעלוס במרכבה. וגצי צז כתיב נמי מרכז אסמכתא לגזירה שזה:
מחזיק בפלך. אותו מקל לישען עליו מחמת חולי הרגלים:
פודגרא. כן שס החולי אף צלשונונו:
מנא ידע. רצ נחמן:
וארוסתו ארוסתו סמיד. מאת ח' צצכולננר היתה לו:
תהא

- תורה אור השלם
- קום יְרַד לְקַרְאֵת אֲתָאֵב מִלֶּךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּשִׁמְרוֹן הָיָה בְּכִרְם נְבוּת אֲשֶׁר יְרַד שָׁם לְרִשְׁתּוֹ: מלכים א' כא יח
- אם לא את דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי אמש נאם יי ושלמתי לך בחלקה הזאת ונאם יי ועתה שאו השלכדו בחלקה דברר יי: מלכים ב' ט כו
- ויבאו שני האנשים בניו בלעיל וישבו נגדו ויעדהו אנשי הכלעיל את נבות נגד העם לאמר כך נבות אלהים ונקלף ויצאהו מחזף לעיד ויסקלהו כאבנים וימת: מלכים א' כא יג
- והשמעה באה עד יואב כי יואב נטה אחרי אזניה ואחרי אבשלום לא נטה והני יואב אל אהל יי ויחזק בקרנות המזבח: מלכים א' ב כח
- ויבא בניהו אל אהל יי ויאמר אלו זה אמר המלך צא ויאמר לא פי פה אמות וישב בניהו את המלך דבר לאמר בה דבר יואב וכה ענני: מלכים א' ב' ל
- ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר ופגע בו וקברתו והסירתי דמי חנם אשר שפך יואב מעלי ומעל בית אבי: מלכים א' ב' לא
- וקלו על ראש יואב ואל כל בית אביו ואל יקבר מבית יואב זב ומצרע ומחזיק בפלך ונופל כחרב וחסר לחם: שמואל ב' ט כט
- וישלח המלך רחבעם את אדרם אשר על המס וינגמו כל ישראל בו אבן וימת והפלך רחבעם ההאמץ לעלות בקרנבה לנוס ירושלים: מלכים א' יב יח
- ויכל המרפב אשר ירכב עליו הוב יטמא: ויקרא טו ט
- ויבחנוקו גבה לבו עד להשחית וימעל בןי אלהיו ויבא אל היכל יי להקטיר על מזבח הקבנים בבית יי מעל הקטרת: דברי הימים ב' כו טו
- וינעץ עצהו ובקדו מקטרת להקטיר ובועפו עם הבקנים והצרעת ויחקה במצחו לפני הבקנים בבית יי מעל הקטרת: דברי הימים ב' כו טו
- סוד יי ליליאו ובריתו להודיעם: תהלים כה' יד
- וירו הירים למלך יאשיהו ויאמר המלך לעבדיו העבירוני פי הקליתי מאו: דברי הימים ב' לה כג
- ואקרתו אקרות תמידי נתנה לו מאת המלך דבר יום ביומו כל ימי החן: מלכים ב' כה' ל

מסורת הש"ס

א' [מספ' מגילה פ"ב ע"ט] מנחות מג: גיטין מה: א' [מסופספה פ"ד ע"ט] פסולמגא מהותפן, ד' קוטה י' ס' נצרכות יח: שנת יג' קצנ]. א' [צ"ל היורים]. א' [מ"ק מה: מעות ככ: ע"ש]. ח' צ"ל חול ממוקן. ט' צנמי שס אימא ר' אבהו. י' צנמי שס אימא מתוך אסתא, ס' ונש"ע מוס' גיטין מה: ד"ה עד שינבדון ומוסי' מנחות מג: ד"ה עזן,

תורה אור השלם

- קום יְרַד לְקַרְאֵת אֲתָאֵב מִלֶּךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּשִׁמְרוֹן הָיָה בְּכִרְם נְבוּת אֲשֶׁר יְרַד שָׁם לְרִשְׁתּוֹ: מלכים א' כא יח
- אם לא את דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי אמש נאם יי ושלמתי לך בחלקה הזאת ונאם יי ועתה שאו השלכדו בחלקה דברר יי: מלכים א' כא יח
- ויבאו שני האנשים בניו בלעיל וישבו נגדו ויעדהו אנשי הכלעיל את נבות נגד העם לאמר כך נבות אלהים ונקלף ויצאהו מחזף לעיד ויסקלהו כאבנים וימת: מלכים א' כא יג
- והשמעה באה עד יואב כי יואב נטה אחרי אזניה ואחרי אבשלום לא נטה והני יואב אל אהל יי ויחזק בקרנות המזבח: מלכים א' ב כח
- ויבא בניהו אל אהל יי ויאמר אלו זה אמר המלך צא ויאמר לא פי פה אמות וישב בניהו את המלך דבר לאמר בה דבר יואב וכה ענני: מלכים א' ב' ל
- ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר ופגע בו וקברתו והסירתי דמי חנם אשר שפך יואב מעלי ומעל בית אבי: מלכים א' ב' לא
- וקלו על ראש יואב ואל כל בית אביו ואל יקבר מבית יואב זב ומצרע ומחזיק בפלך ונופל כחרב וחסר לחם: שמואל ב' ט כט
- וישלח המלך רחבעם את אדרם אשר על המס וינגמו כל ישראל בו אבן וימת והפלך רחבעם ההאמץ לעלות בקרנבה לנוס ירושלים: מלכים א' יב יח
- ויכל המרפב אשר ירכב עליו הוב יטמא: ויקרא טו ט
- ויבחנוקו גבה לבו עד להשחית וימעל בןי אלהיו ויבא אל היכל יי להקטיר על מזבח הקבנים בבית יי מעל הקטרת: דברי הימים ב' כו טו
- וינעץ עצהו ובקדו מקטרת להקטיר ובועפו עם הבקנים והצרעת ויחקה במצחו לפני הבקנים בבית יי מעל הקטרת: דברי הימים ב' כו טו
- סוד יי ליליאו ובריתו להודיעם: תהלים כה' יד
- וירו הירים למלך יאשיהו ויאמר המלך לעבדיו העבירוני פי הקליתי מאו: דברי הימים ב' לה כג
- ואקרתו אקרות תמידי נתנה לו מאת המלך דבר יום ביומו כל ימי החן: מלכים ב' כה' ל

^[1] ע"י ערוך עקד שצנ' ב'